

Asia

Päätös Suomen vesidiplomatiaa tarkastelevan evaluoinnin suositusten toimeenpanosta

Vesidiplomatiaa koskevan arvioinnin tarkoituksena on **tukea ulkoministeriötä vesidiplomatiatoimien kehittämisessä ja niiden sisällyttämisessä ulko- ja kehityspolitiikan välineistöön** ja parantaa ministeriön valmiutta ryhtyä tarkasti kohdennettuun rauhanvälitykseen. Riippumattomassa **evaluoinnissa tarkasteltiin Suomen vesidiplomatian tulevaisuuden tavoitteita ja mahdollisuuksia**. Samalla kartoitettiin, **mitä voidaan oppia menneestä rajavesistöyhteistyöstä**, jossa poliittiset tavoitteet ja vesialan tekninen yhteistyö ovat nivoutuneet toisiinsa.

Evaluointitoimeksiantoon sisällytettiin toteutuksen aikana etukäteisarviointi *Kohti ennakoivaa rauhanvälitystä, Vesidiplomatian yhteishankkeesta*. Hanke, johon viitataan jatkossa ”4P-hankkeena”, on ulkoministeriön, maa- ja metsätalousministeriön ja ympäristöministeriön yhteisesti rahoittama Suomen vesidiplomatiakapasiteettia vahvistava hanke.

Arvioinnin keskeinen johtopäätös oli, että Suomella on kaikki edellytykset tulla yhdeksi vesidiplomatian johtavista maista, mutta Suomen vesidiplomatian kehitys on vielä alkuvaiheessa ja toiminnan laajuudesta tulevaisuudessa on vielä tehtävä päätöksiä. Muun muassa tavoitteet tulee määrittellä entistä selkeämmin ja panostaa kapasiteetin kehittämiseen sekä vesidiplomatiatoimeksiantoja palvelevan koordinaatio- ja tiedonvaihtojärjestelmän luomiseen. Suomen tulee myös tehdä osaamisensa paremmin tunnetuksi kansainvälisissä yhteyksissä.

Arviointi suositteli, että Suomi rakentaa profiiliaan oman erityisosaamisensa ja esimerkiksi vesi- ja luonnonvarasektorien avunantajakoordinaation kautta. Samalla Suomi voisi keskittyä sille tärkeisiin tavoitteisiin, joihin lukeutuvat sukupuolten tasa-arvo ja haavoittuneissa tilanteissa olevien ihmisten osallistuminen päätöksentekoon. Luottamuksellisuussyistä evaluointi ei kattanut kaikkea Suomen antamaa asiantuntija-apua.

Evaluointiraportissa esitetään suosituksia, joiden avulla voidaan kehittää Suomen vesidiplomatiainfrastruktuuria ja tehdä suomalaisesta vesidiplomatiasta kansainvälisesti tunnettua osana rauhanvälitysprofiiliamme. Suositukset kohdistuvat vesidiplomatian eri osa-alueisiin:

- 1) Tavoitetason määrittely ja siihen kytkeytyvä yhteinen lähestymistapa kansallisella tasolla
- 2) Kapasiteetin kehittäminen
- 3) Budjetti ja resurssit
- 4) Poliitikat
- 5) Tiedonhankinta ja viestintä
- 6) Organisaatio
- 7) Uudet pitkän aikavälin tavoitteet
- 8) Suomen erityisosaaminen
- 9) Yhdessä oppiminen

Johdonvastine-esitys laadittiin tehtävään nimetyssä johdonvastinetyöryhmässä, joka tarkasteli evaluoinnin suosituksia ja tunnisti tarvittavat toimenpiteet. Prosessi oli osallistava, ja siinä kuultiin sekä rauhanvälityskeskukseen henkilöstöä että alue- ja politiikkaosastojen edustajia. Ryhmä sai työnsä päätökseen helmikuussa 2022 aikataulun mukaisesti. Neljäntoista suosituksen joukosta kolme oli sellaisia, joiden toimeenpano ei edellytä toimenpiteitä, koska ne on huomioitu joko 4P-hankkeessa tai ovat osa rauhanvälityskeskukseen vakiintunutta toimintaa. Samasta syystä ei katsottu

tarpeelliseksi kasvattaa 4P-hankkeen ohjausryhmää vaan sen sijaan vahvistetaan hankkeen ja ministeriöiden välisen vesivirkatyöryhmän koordinaatiota, ts. suositus toteutetaan soveltaen.

Liitteenä oleva johdonvastinetaulukko antaa tiivistetyn kuvan johdonvastinetta ja -päätöstä valmistelevan työryhmän keskusteluista. Evaluoinnin suositusten mukaiset toimenpiteet käsiteltiin kehityspoliittisessa ohjausryhmässä (KEPO) 13.4.2022.

Päätetään että

- 1) Vesidiplomatian koordinaatiosta ulkoministeriössä vastaava rauhanvälityskeskus (POL-60) määrittelee ja ylläpitää toiminnan tavoitetasoa yhteistyössä muiden ministeriöiden kanssa resurssien saatavuus huomioiden.
- 2) Vesidiplomatian koordinaatiota 4P-hankkeen ja ministeriöiden välisen vesivirkatyöryhmän välillä vahvistetaan osana *Suomen vesialan kansainvälisen strategian* (2018) toimeenpanoa.
- 3) UM:n sisäistä koordinaatiota rauhanvälityskeskusten, alueosastojen ja edustustojen välillä parannetaan viestinnän keinoin ja edustustoja rohkaistaan raportoimaan rauhanvälityskeskukselle vesidiplomatiaan liittyvistä aloitteista ja kehityksestä, ml. olemassa olevat jännitteet maa- ja aluetasolla. Myös UNECEn työohjelmaa seurataan yhdessä ympäristöministeriön (YM) ja maa- ja metsätalousministeriön (MMM) kanssa potentiaalisten yhteistyökohteiden tunnistamiseksi.
- 4) Kapasiteetin vahvistamista jatketaan viestinnän, koulutuksen ja tiedonvaihdon keinoin pääosin 4P-hankkeen kautta sekä vesidiplomatiaverkoston piirissä. Rauhanvälityskeskus jatkaa myös ulkoministeriön henkilöstön rauhanvälityskoulutusta ja kehittää kohdennettua koulutusta edustustojen henkilöstölle.
- 5) Rauhanvälityskeskusten, kehityspoliittisen osaston ja alueosastojen yhteistyönä kartoitetaan mahdollisuuksia koordinoita kansainvälisiä vesidiplomatiatoimia järjestö-, maa- ja aluetasolla ja suunnitellaan Suomen vesidiplomatiaosaamisen tunnetuksi tekemiseen liittyviä toimenpiteitä.

Tämän päätöksen toimeenpano edellyttää poikkihallinnollista yhteistyötä, erityisesti maa- ja metsätalousministeriön ja ympäristöministeriön kanssa, mutta myös ulkoministeriön sisäisesti. Niiden osastojen ja yksiköiden, jotka on merkitty tämän päätöksen toimeenpanoa hoitaviksi tahoiksi, tulee käsitellä päätöksen ja sen liitteen 1. sisältö sopivaksi katsomallaan tasolla ja sopia toimeenpanon aikataulusta ja seurannasta sekä vastuuhenkilöstä huomioiden kaikkien keskeisten yksiköiden ja osastojen osallistuminen. Kehitysyhteistyön evaluointi (EVA-11) on tarvittaessa käytettävissä päätöksen sisällöstä keskusteltaessa.

Päätöksen toimeenpanon kokonaisraportointi tapahtuu osastoittain viimeistään kahden vuoden kuluessa evaluointinormin edellyttämällä tavalla.

Päätöksentekijä:

Elina Kalkku
Alivaltiosihteeri

Esittelijä:

Anna Huovila
Vastuuvirkamies, vesidiplomatiaverkoston koordinaattori

Viite
89893082, UHA2020-007076

Liitteet

Liite 1, Johdonvastineen toimenpide- ja seurantataulukko

Videeraus: